

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10CoSr/1/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5617200721
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 12. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Urban
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2017:5617200721.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Róberta Urbana a sudcov JUDr. Amálie Paulerovej a JUDr. Erika Vargu v právnej veci žalobcu J. P., nar. XX.X.XXXX, bytom Z. H., J., P. XXX/X, zastúpený splnomocnenou zástupkyňou E. P., nar. XX.XX.XXXX, bytom tamtiež, proti žalovanému EOS KSI Slovensko, s.r.o., so sídlom Bratislava, Pajštúnska 5, IČO: 35 724 803, právne zastúpenému TOMÁŠ KUŠNÍR, s.r.o., so sídlom tamtiež, o zrušenie rozhodcovského rozsudku a o odklade jeho vykonateľnosti, na základe odvolania žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Liptovský Mikuláš č. k. 4Csr/1/2017-73 zo dňa 28. marca 2017 takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e .**

Strany **n e m a j ú n á r o k** na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd zrušil rozhodcovský rozsudok (presne vo výroku prvoinštančného rozhodnutia označený) vydaný v konaní medzi stranami sporu o zaplatenie 1.244,23 eur s príslušenstvom a do právoplatného skončenia súdnej veci odložil jeho vykonateľnosť. Prioritne skúmal, či rozhodcovská zmluva, na základe ktorej rozhodcovský súd založil svoju právomoc, je platným právnym úkonom. Konštatoval, že dotknutá rozhodcovská zmluva bola ako formulárová vopred pripravená dodávateľom (žalovaný) bez možnosti spotrebiteľa (žalobca) akýmkoľvek spôsobom zasiahnuť do jej znenia. Podpisom danej zmluvy sa spotrebiteľ vzdal práva na konanie pred všeobecným súdom v prípade, ak žalobcom bude veriteľ, t.j. dodávateľ.

2. Okresný súd mal za to, že individuálne dojednaná by bola len taká rozhodcovská zmluva, ktorá by bola výsledkom rokovania medzi stranami a v procese jej kontraktácie by došlo k spoločnému konsenzu oboch zmluvných strán. V súdnej veci však žalovaný inicioval uzavretie dohody a dal žalobcovi podpísať ním už vopred pripravený text. Okresný súd zdôraznil, že dohoda o uznaní záväzku (s rozhodcovskou doložkou) bola medzi stranami uzavretá 19.4.2013 a následne opäť 17.1.2014 spolu s rozhodcovskou zmluvou. Pritom žalovaný - ako subjekt znalý práva - vložil do dohody o splátkach zjavne nevýhodný úkon uznania premlčaného dlhu. Cieľom žalovaného nebol ústretový prístup k spotrebiteľovi, ale snaha o zabezpečenie si výhodnejšej právnej pozície.

3. Okresný súd uviedol, že pôvodný záväzok dlžníka, ktorý vznikol na základe zmluvy o vydaní pôžičkovej karty Žolík, má spotrebiteľský charakter. Rovnako spotrebiteľský charakter má potom aj predmetná dohoda o uznaní záväzku. Nakoľko táto dohoda o uznaní záväzku nie je novým záväzkovým vzťahom, nemohla byť na jej základe uzavretá ani rozhodcovská zmluva a následne vedené rozhodcovské konanie. Okresný súd preto uzavrel, že rozhodcovský rozsudok bol vydaný na základe neplatnej rozhodcovskej zmluvy a zaväzuje žalobcu na plnenie, na ktoré veriteľ (žalovaný) nie je oprávnený.

4. O trovách konania rozhodol okresný súd tak, že v spore úspešnému žalobcovi ich náhradu nepriznal, lebo tento si trovy konania neuplatnil.

5. Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie žalovaný, ktorý sa domáhal jeho zrušenia a vrátenia veci na ďalšie konanie. Poukazoval na to, že pri uzatváraní dotknutej rozhodcovskej zmluvy sa podriadil všetkým legislatívnym zmenám a postupoval podľa pravidiel vymedzených právnymi predpismi, vrátane zákona č. 335/2014 o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní. Odvolateľ zdôrazňoval, že rozhodcovská zmluva je uzavretá na samostatnom dokumente a je oddelená od dohody o uznaní záväzku. Žalobca predmetnú rozhodcovskú zmluvu podpísal „sám a dobrovoľne“. K tejto zmluve bol pripojený aj dotazník, ktorý v jednoduchých tézach osvedčuje zrozumiteľnosť a vážnosť vôle dlžníka uzavrieť danú dohodu. Žalovaný popísaný dotazník zaviedol do praxe práve z dôvodu nutnosti preukazovania splnenia informačnej a poučovacej povinnosti. Zároveň text samotnej rozhodcovskej zmluvy nie je rozsiahly a ani zložitý, dáva možnosť výberu nielen dodávateľovi, ale aj spotrebiteľovi; spotrebiteľ mohol od rozhodcovskej zmluvy taktiež (neskôr) odstúpiť. To znamená, že úvaha okresného súdu o vzdaní sa práva na všeobecný súd spotrebiteľom nemá logické opodstatnenie. V tejto spojitosti dával žalovaný do pozornosti neprimeranú ochranu poskytovanú spotrebiteľom.

6. Ak by mal zákonodarca v úmysle zakázať v spotrebiteľských veciach rozhodcovské konanie, tak by neprijal samostatný zákon o takomto konaní; taktiež ustanovenie § 53 ods. 4 písm. r/ Obč. zák. prípadné čiastočné nedôslednosti v rozhodcovskej dohode nesankcionuje jej celkovou neplatnosťou, ale len neplatnosťou dotknutých častí. Posudzovanú rozhodcovskú zmluvu preto nemožno považovať za neprijateľnú zmluvnú podmienku. Odvolateľ dodal, že v zmysle prístupu okresného súdu by boli neplatné aj všetky formulárové zmluvy hromadne uzatvárané energetickými podnikmi, bankovými inštitúciami a pod. Celkovo vytykal napadnutému rozhodnutiu nedostatok náležitého odôvodnenia až arbitrárnosť.

7. Žalobca súhlasil s rozhodnutím okresného súdu a rozsiahlejšie popisoval širšie súvislosti spotrebiteľských vzťahov, pričom poukázal na nekalé prakticky používané dodávateľmi. Tieto zdôraznil aj v konkrétnostiach súdnej veci. Tvrdil, že dohodu o uznaní záväzku a umožnení plnenia pohľadávky v splátkach bol „donútený“ podpísať, pričom „mu telefonovali ráno, či večer i o 02.00 v noci“. On ako starý človek je dôverčivý a dá sa ľahko oklamať. Do pozornosti dával, že mu poslali aj ďalšiu dohodu o uznaní (písomnosť vystavená v Bratislave 2.2.2015), ktorú už ale nepodpísal.

8. Žalobca zopakoval, že (on) všetky svoje pohľadávky vyplývajúce z pôvodnej zmluvy s VÚB, a.s., splnil. Protistrana mu rozhodcovské konanie vnútila, lebo na rozhodcovskom súde majú istý úspech, keďže sú s rozhodcom spriaznení. V samotnom rozhodcovskom konaní rozhodca vôbec neprihliadal na nekalé praktiky, ktoré dodávateľ, či jeho právny nástupca použili.

9. Na vyjadrenie protistrany k (jeho) odvolaniu už žalovaný nereagoval.

10. Krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal v rozsahu a z dôvodov vymedzených v odvolaní (§ 379 a § 380 ods. 1 CSP) a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 a contrario v spojení s § 219 ods. 3 CSP) potvrdil napadnutý rozsudok ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP.

11. Čiastočne možno súhlasiť s odvolateľom v tom, že snaží upraviť jednotlivé svoje úkony tak, aby zodpovedali zákonným pravidlám. Taktiež z rozhodovacej činnosti je odvolaciemu súdu známe, že nastal určitý posun v postupoch dodávateľa - žalovaného. Napríklad rozhodcovské doložky už nie sú doslova schované v texte iných právnych úkonov (čo v konkrétnostiach platí aj o „prvej“ dohode o uznaní záväzku a o úhrade pohľadávky v splátkach uzatvorenej medzi stranami sporu dňa 19.4.2013), ale sú samostatnými listinami, eventuálne aj s pripojeným dotazníkom. Stále však ide len o formálne, a nie skutočné obsahové zmeny. Celkový prístup dodávateľa je v konečnom dôsledku len sofistikovanejším, ale stále smeruje predovšetkým k výraznému posilneniu vlastnej právnej pozície vo vzťahoch so spotrebiteľmi. Naďalej v postupe dodávateľa nemožno hovoriť ani (aspoň) o snahe dosiahnuť vyvážené pozície zmluvných strán a už vôbec nie - čo sa snaží deklarovať odvolateľ - o zohľadnení potrieb spotrebiteľa a o ústretovom prístupe k nemu za situácie jeho prechodnej platobnej neschopnosti.

12. Zároveň odvolateľ úplne prehliada bezprostrednú praktickú realizáciu procesu uzatvárania jednotlivých zmlúv so spotrebiteľmi. Žalobca pomerne jednoznačne popísal nátlakovú formu vyjednávania zo strany žalovaného, opakované telefonické kontaktovanie, naliehanie (neraz v období voľných dní, či dokonca v nočnej dobe - o 02:00 hod.). Súčasne bolo z vyjadrení žalujúcej sporovej strany preukázané, že iniciátorom jednotlivých (na seba nadväzujúcich a vzájomne previazaných

opakovaných) dohôd, vrátane rozhodcovskej zmluvy, bol žalovaný v pozícii dodávateľa a nie spotrebiteľ. Žalovaný ani na pojednávaní pred okresným súdom, ani v odvolaní vôbec nespochybnil dotknuté skutkové tvrdenia žalobcu.

13. Nadväzne je namieste konštatovanie okresného súdu, že rozhodcovská zmluva, od ktorej rozhodcovský súd odvodzoval svoju právomoc na konanie, nie je výsledkom štandardného kontraktačného procesu, ale vo svojich dôsledkoch ide o neprípustný diktát dodávateľa sprevádzaný neadekvátnym nátlakom na druhú zmluvnú stranu.

14. Neobstojí ani tvrdenie žalovaného o zachovaní možnosti voľby pre spotrebiteľa. V prípade pohľadávok, ktoré sú postúpené od pôvodných veriteľov - prioritne od bánk, či „splátkových spoločností“ (čo je i prípad súdnej veci) - na iné subjekty, dochádza k postúpeniu až v prípade neplnenia povinností dlžníkom, t.j. za situácie, kedy zo strany dodávateľa fakticky už neprichádza do úvahy nejaké plnenie. Je tak viac ako pravdepodobné, že stranou, ktorá bude vystupovať ako žalobca v prípadnom spore, je dodávateľ, resp. právny nástupca pôvodného dodávateľa. Preto je takmer úplne vylúčené, aby subjektom, ktorý má možnosť voľby, bol spotrebiteľ a tento si podaním žaloby vybral, či bude vec prejednávaná a rozhodovaná všeobecným súdom alebo rozhodcovským súdom, ktorý vopred určil dodávateľ bez akejkoľvek (čo i len) konzultácie so spotrebiteľom.

15. To znamená, že vo všeobecnosti ide prioritne o žaloby dodávateľov a tieto sú zásadne podávané na rozhodcovské súdy, hoci aj veritelia (osobitne EOS KSI Slovensko, s.r.o.) má možnosť voľby a teda možnosť iniciovať konanie na všeobecnom súde. Pokiaľ dodávateľ spravidla uplatňuje svoje nároky na rozhodcovskom súde, uvedené minimálne naznačuje určitú spriaznenosť medzi dodávateľom a ním vo formulárovej zmluve vybraným rozhodcovským súdom, resp. rozhodcom. Ak sú totiž nároky dodávateľov, ako tvrdí aj odvolateľ, tak jednoznačné a dané, nemalo by byť prekážkou tieto uplatňovať v štandardnom súdnom konaní na všeobecnom súde; osobitne, ak sú k dispozícii aj skrátené (zrýchlené) formy konania.

16. Napriek tomu, že dotknutá rozhodcovská zmluva je samostatnou listinou, nie je úkonom, ktorý by bol medzi stranami uzavretý mimo ostatné súvislosti ich právneho vzťahu. Spoločne s dotknutou zmluvou vždy dochádza k ďalšej dohode, a to k dohode o uznaní záväzku, ktorá výrazne zhoršuje postavenie spotrebiteľa, keďže uznáva aj premlčané záväzky. V tejto spojitosti odvolací súd dodáva, že napriek použitiu dotazníku (čo určite je posun v praktikách dodávateľa) je vysvetlenie uznania premlčaného dlhu čisto formálne. Ťažko predpokladať, že po náležitom vysvetlení; t.j., že ak by dlh (resp. jeho časť) dlžník neuznal, nemal by voči veriteľovi dlh, by spotrebiteľ opakovane v priebehu niekoľkých rokoch uznával dlh a tak neustále predlžoval vlastné zadĺženie, ako i možnosť nárokovania si takéhoto dlhu veriteľom pred súdom (či už všeobecným alebo rozhodcovským).

17. Zároveň je nutné zdôrazniť, že hoci ďalšou súčasťou spomínaného „širšieho dojednaní“ je aj dohoda o povolení splácania dlhu v splátkach, táto nerieši dlhodobu situáciu dlžníka. Reálne sa totiž týka možnosť splátok len najbližších 11 mesiacov a následná (v poradí 12.-ta) splátka zodpovedá jednorazovo zaplateniu celého dlhu; napríklad v konkrétnostiach súdnej veci malo ísť o sumu 2.729,20 eur. Vzhľadom na to, že záujmom spotrebiteľa je vyriešiť uzavretím dohody o úhrade pohľadávok v splátkach svoju situáciu v dlhodobejšom horizonte, takéto riešenie je pre neho značne nevýhodné, keďže podstatu problému neodstraňuje, ale iba odďaľuje. Nehovoriac o tom, že povolenie splátok je vždy spojené s uznaním (aj premlčaného) dlhu. Dodávateľ/odvolateľ síce poukazuje na opätovnú možnosť povolenia splátok (k čomu smerovala aj jeho aktivita ohľadne písomnosti z 2.2.2015, ktorú už žalobca odmietol podpísať). Opäť by však išlo reálne len o 10 splátok a následná (v poradí 11.-ta) by zodpovedala celému dlhu.

18. Na základe týchto skutkových okolností je nutné konštatovať, že v konkrétnostiach prejednáwanej veci uzavretá rozhodcovská zmluva predstavovala neprijateľnú zmluvnú podmienku, z ktorého titulu je neplatná, a preto na jej základe vydaný rozhodcovský rozsudok (ako vydaný orgánom bez právomoci konať a rozhodovať danú vec/spor) musel byť zrušený.

19. Okresný súd vecne správne rozhodol i o odklade vykonateľnosti dotknutého rozhodcovského rozsudku a tiež o náhrade trov konania, ktoré výroky odvolateľ ani osobitne nespochyboval.

20. O trovách odvolacieho konania rozhodol krajský súd podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 CSP tak, že strany nemajú nárok na ich náhradu. Odvolateľ/žalovaný nebol v odvolacom konaní

úspešný, preto nemá nárok na náhradu jeho trov; naproti tomu žalobcovi žiadne trovy konania v súvislosti s aktuálnym odvolacím prieskumom nevznikli (§ 251 CSP).

21. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3:0.